

SPECIALERESUMÉER 1992-93

Det følgende er resuméer af specialer som er afleveret 1992-93. Teksterne er skrevet af specialeforfatterne selv og ordnet alfabetisk efter forfatternavn(e). Hvor specialeforfattere ikke har ønsket at bidrage findes ikke noget resumé i nærværende årbog.

Jesper V. Andersen: Johannes Brahms' kammermusik.

Betydningen af Brahms' studier af traditionen for den kompositoriske udvikling i de tidlige kammermusikværker 1859-65.

Brahms skrev i alt 24 kammermusikværker for forskellige besætninger stort set jævnt fordelt over hele hans karriere. De to største "huller" er årene 1854-59 og 1865-73. I de mellemliggende år, altså 1859-65, skrev han ikke færre end 7 værker, som er dette speciales primære objekt.

Disse værker er af stor betydning for en dybere forståelse af Brahms' musik, idet de på en gang afspejler de forudgående studie- og kriseår og danner grundlag for hans senere mere populære orkesterværker. Især er det vigtigt, at han hermed generobrer den cykliske sonateform, som i disse år af mange regnedes for død og færdig.

Hovedformålet med specialet har været at vise, hvorledes Brahms' omfattende studier af traditionen fik afgørende betydning for hans kompositoriske udvikling, som den kan aflæses i disse værker. Som en sidegevinst er det herved også blevet muligt at kaste nyt lys over den ret spegede tilblivelseskronologi, der hersker mellem værkerne.

Rent praktisk er dette forsøgt løst ved at fokusere på Brahms' forhold til tre forskellige komponister: Beethoven, Schubert og Bach, som har fået hver sit hovedkapitel. I disse kapitler har jeg benyttet mig af sammenlignende analyse, men forsøgt at undgå "enøjethed" ved at se den samme musik under forskellige synsvinkler, så en kompleks musikalsk virkelighed ikke reduceres til en uholdbar paroleagtig tese.

Steen Andersen: J.S. Bach's Die Kunst der Fuge

... set i lyset af nutidig holistisk tankegang, som den kommer til udtryk indenfor dybdepsykologiske/energetiske (herunder alkymistiske) betragtningsmåder.

Med udgangspunkt i tesen om musik som dynamisk bærer af arketyperiske kvaliteter har jeg – på baggrund af bl.a. C.G. Jungs dybdepsykologiske arke-

typer med deres paralleller i den middelalderlige alkymi og Jes Bertelsens – på dette fundament hvilende – teorier om menneskets såkaldt “energetiske” mønster – forsøgt at fremanalysere musikalske relevante parametre i Johann Sebastian Bach’s Die Kunst der Fuge.

Jung og Bertelsen påviser at alkymien i bred forstand betjener sig af de samme beskrivelser og lignende symboler som den “spirituelle” psykologi: dybdepsykologien. Interessen for den middelalderlige alkymi oplevede en kulmination på Bach’s tid og dens overleverede psykologiske indsigt og visdom leverer den plausible åndelige idealramme, ved hvilket hans musikalske univers får særlig rummelighed, retning og mening.

Specialet er mit bud på en åbning af dette spekulative aspekt af værket – et aspekt, der musikalsk oplevelsesmæssigt er ganske åbenbart, men sprogligt er svært definerbart – dets mystificerende univers eller dets såkaldt skjulte, “esoteriske” kvaliteter.

I specialet kommer dette bl.a. til udtryk ved fokuseringen på spændingsfeltet mellem del og helhed, “indfoldet” og “udfoldet” orden i relation til overtonespekteret.

Ved så overflødigt at demonstrere hvorledes de musikalske delmængder på lovformelig, men forunderlig vis går op i den musikalske helhed, illustrerer Bach den menneskelige, facetterede deltheds opgåen i den Guddommelige helhed.

Ved at applikere omridsene af de psykisk-individuatoriske “vækstmodeller” chakrasystemet og svangerskabscyklussen på værket, har jeg forsøgt at pege på nogle mulige modeller til forståelse af Bach’s angiveligt naturlige bevidste alkymiske forståelse af den psykiske virkelighed og dennes processer.

Ellen Weber Carlsen og Pia Köllner:

Fransk balletmusik i det 20. århundredes begyndelse

Der ønskes en redegørelse for Dada-bevægelsens musikalske æstetik set på baggrund af fransk musik og kultur i det 20. århundredes begyndelse og belyst ud fra Erik Satie’s ballet “Relâche”.

Centralt for specialet står Satie’s sidste ballet “Relâche”, der både består af en ballet og en film “Entr’acte”, hvortil Satie har skrevet musikken.

Med udgangspunkt heri har vi inddraget aspekter til en forståelse af dette dadaistiske værk.

Specialet er således kommet til at fremstå i groft sagt to dele. De første fem kapitler omhandler en redegørelse af fransk musiks udvikling 1870-1925, en biografi, en diskussion af hvorledes fransk musik omkring 1916 skulle fremstå og hvem den skulle repræsenteres af, en introduktion til Dada, herunder en redegørelse for avant-garde-begrebet, samt sluttelig en sammenligning af datidens stumfilmsmusik overfor Satie’s stumfilmsmusik.

Disse fem kapitler danner et fundament for at kunne forstå og analysere balletten og filmen.

Kapitel 6 er en analyse af filmens billeder og musikken dertil. Kapitel 7 er analysen af balletten. Disse to kapitler afrundes med en diskussion af det indbyrdes forhold, der eksisterer mellem ballet og film.

Specialet består af 223 sider incl. 16 bilag og en udførlig litteraturliste.

Til specialet hører også et videobånd med filmen samt et kassettebånd med både "Relâche" og "Entr'acte".

Martin Djurså: Fra Hardbop til Modaljazz

Specialet "Fra Hardbop til Modaljazz" omhandler det paradigmeskift, der sker i den moderne jazzmusik omkring 1960 med John Coltranes musik som det gennemgående musik eksempel og med specielt henblik på de harmoniske og melodiske aspekter. Specialet falder i tre kapitler: historisk, teoretisk og analytisk.

Det historiske kapitel omhandler årene 1945-67. Det mest interessante i dette kapitel er måske behandlingen af Coltranes musik i 1960'erne.

Det teoretiske kapitel omhandler, for det første, bop'ens teori med særligt henblik på forskellige aspekter i forbindelse med tritonussubstitutionen og Coltranes bidrag til hardbop'en. For det andet behandles teorien i forbindelse med det modale. Her findes bl.a. mit bud på en samlet teoretisk fremstilling af de grundlæggende principper for modal harmonisering. Dette kan ellers være vanskeligt at opdrive og må derfor formodes at have en vis interesse.

Analysekapitlet indeholder analyser af numrene "Blue Train" (neobop) fra 1957 og "Giant Steps" (1959), som Coltranes specielle bidrag til neobop'en. Endelig findes en analyse af "Miles' Mode" (1962), der er en modal komposition med DODEKAFON TEMATIK ! Alle tre indspilninger er med Coltrane. Det mest interessante i det sidste kapitel er formodentlig analysen af "Miles' Mode" idet der ikke findes nogen etableret tradition for analyser af det modale koncept som det fremkommer i 1960'erne.

Rigmor Kirstine Eybye:

Kunsten, naturen og illusionen i Franz Schrekers opera Der Schatzgräber

Specialets hovedvægt ligger på en sammenligning af operaen Der Schatzgräber med den tyske jugendstil. Dels på et overordnet, idémæssigt plan, og dels som en sammenligning af de specifikke stilkendetegn og udstryksmåder.

Specialet indeholder en gennemgang af Jugendstilens idéer og kendetegn i stiltartens første, ornamentale og dekorative fase, samt en diskussion af pro-

blemerne angående en sammenstilling af musik, opera og jugendstil.

Dernæst en biografi over komponisten Franz Schreker (1878 – 1934), en kort gennemgang af 3 af hans øvrige operaer, samt samtidige og senere vurderinger af Schrekers operastil.

– En generel gennemgang af operaen Der Schatzgräber (1920) der handlingsmæssigt, dramatisk og musikalsk fører over til de specifikke analyser, som retter sig såvel mod musikken som mod tekst og scenografi/dramatik samt mod integrationen af disse dele.

– Endelig sammenlignes analyseresultaterne med jugendstilens idéer og karakteristika.

Konklusionen på denne sammenligning viser, at Der Schatzgräber har store berøringsflader – især idémæssigt – med jugendstilen, men at tale om en decideret jugendstils-opera er ikke rimeligt. Jugendstilens kendetegn forekommer sporadisk i operaen, musikalsk og dramatisk, men samtidig diskuterer operaen, på et overordnet plan, stilarternes idéer og idealer, og kan således ikke betragtes som rendyrket stil, men som "kunst over kunst".

Mette Lautrup Esmann: "Lagkage med flødeskum"

Om offentlig støtte og privat sponsering af musiklivet.

I specialet har jeg først beskrevet de politiske og økonomiske motiver der ligger til grund for at støtte kulturlivet. Med udgangspunkt i Århus Kommune beskrives de forskellige direkte og indirekte støtteordninger der findes til musiklivet. Derefter har jeg defineret begrebet sponsering, beskrevet de forskellige sponseringstyper og klarlagt de teoretiske overvejelser der ligger til grund for en virksomheds ønske om at bruge sponsering som markedsføringsredskab. Til sidst har jeg belyst fordele og ulemper ved henholdsvis offentlig støtte og privat sponsering og givet Aarhus Symfoniorkester som eksempel på hvorledes offentlige og private midler kan fungere sammen på en god måde.

Min specialetitel – "Lagkage med flødeskum" – er et billede på, hvordan jeg finder at offentlige og private midler bør fungere sammen i kulturlivet. Man taler om at sponsering skal være flødeskummet på lagkagen. Lagkagen kan spises uden flødeskum, men flødeskummet får lagkagen til både at smage bedre og se bedre ud. Med andre ord skal den offentlige støtte danne grundlaget, og sponseringen være en supplerende faktor. Hvis pludselig sponsorerne finder andre emner at støtte, skal der stadig være en økonomisk basis i form af offentlige midler.

Ved valget af Aarhus Symfoniorkester som undersøgelseselement viste det sig, at der her var en række positive effekter ved sponsering aftalerne, ud over den rent økonomiske støtte. Havde jeg valgt en mere eksperimenterende del af musiklivet, havde billedet givetvis set anderledes negativt ud. Sponsorerne støtter helst begivenheder der med sikkerhed ikke kan skæmme deres image, og er derfor forbeholdne overfor eksperimenter.

Ulla Fomsgaard: **Fra selskabsdans til variationssuite**

Dansens og dansemusikkens udvikling på det europæiske kontinent ca. 1450-1650.

Specialet er på 130 sider samt noter, litteraturliste og nodebilag på 29 sider.

Det er en historisk beskrivelse af dansens og dansemusikkens udvikling. Geografisk er det begrænset til det europæiske kontinent med hovedvægt på Tyskland, Frankrig og Italien.

Specialet er inddelt i tre hovedafsnit, der omhandler henholdsvis 1400-, 1500- og 1600-tallet. Hvert afsnit indledes af et kapitel, der omhandler kulturelle strømninger og klædedragt i det pågældende tidsrum. Derefter følger en gennemgang af de enkelte danseformer, derefter igen musikken dertil. Specialets sidste kapitel er en gennemgang af den stiliserede musik i den tyske barokke variationssuite, der må anses at være et højdepunkt i den stiliserede dansemusik.

Der er anlagt en kulturhistorisk synsvinkel, idet de enkelte selskabsdansen afspejler strømninger i den tid, hvor de er på mode. Når dansene er gået af mode på dansegulvet, lever meget af musikken videre, ofte i en ændret, stiliseret form. Denne stilisering af dansemusik er et vigtigt led i instrumentalmusikkens emancipation. Samtidig leder den frem til den tyske variationssuite, her repræsenteret af Peuerl, Schein og Rosenmüller.

Katrine Bruno Hansen: **Den nødvendige kunst**

Specialet forsøger at gribe om det i kunsten, vi måske slet ikke er i stand til at begribe. Min ambition har været at opnå en indsigt i, hvad det er for nogle dynamiske processer, der sættes i gang i det øjeblik kunsten og herunder musikken udmærker sig som absolut enestående. Til belysning heraf tager specialet udgangspunkt i filosofiens bestemmelse af kunstens væsen.

Specialets overordnede problemstilling knytter sig til spørgsmålet om, hvorvidt kunsten er i stand til at formidle en sandhed. I det øjeblik man går ind på den tanke, at det er den, er det en opgave i sig selv at definere sandhedsbegrebet. Det er åbenlyst, at sandheden i denne sammenhæng ikke skal forstås videnskabeligt, dvs. som en vidensophobning der slutter sig om sig selv i et sidste endegyldigt punkt, men netop som en kategori der er baseret på ikke-viden. Det er som en pulserende, dynamisk udveksling såvel mellem de forskellige funktioner i kunsten selv, som mellem kunsten og os at sandheden blotlægges. Specialets sidste del formidler disse synspunkter fra kunstens side, idet der inddrages eksempler fra digtning (Søren Ulrik Thomsen), billedkunst (Arne Haugen Sørensen) og musik (først og fremmest Karl Aage Rasmussen og Per Nørgaard).

Johannes Buch Jørgensen: **Helhed og forvandling**

Vagn Holmboes metamorfoseprincip med særlig vægt på
7. Symfoni.

Med dette speciale forsøger jeg at belyse Vagn Holmboes metamorfoseprincip, dels ved læsning af en række af komponistens tekster dels gennem en analyse af hans 7. symfoni.

Da begrebet metamorfose (forvandling) i musikalsk sammenhæng savner en almen definition, og da Holmboe i sin egen beskrivelse af metamorfose stort set aldrig konkretiserer dets indhold ved hjælp af nodeeksempler eller lign., har jeg i min analyse været henvist til at søge at fremdrage konkrete tekniske fænomener, der synes at være udtryk for den forvandlingsidé, som Holmboe på mere overordnet plan fremstiller.

Undersøgelsen af Holmboes 7. Symfoni viser en række i teknisk henseende vidt forskellige forvandlingstyper, som jeg inddeler i hovedkategorierne "synlige forvandlinger" og "skjulte forvandlinger". – Jeg forsøger at vise, hvordan disse forvandlinger trods deres forskellighed, samvirker i værkets formale struktur og netop tilsammen udvikler hvad man kunne kalde et "metamorfotisk netværk".

Undersøgelsen viser imidlertid også, at man næppe vil kunne tale om metamorfose som en eentydigt afgrænset musikalsk teknik (Holmboe benytter ikke selv ordet metamorfoseteknik); men derimod snarere som et overordnet æstetisk princip med mange konkrete tekniske anvendelsesmuligheder. Specialets første trediedel har derfor til hensigt at perspektivere analysen med en beskrivelse af de filosofiske og æstetiske grundholdninger, der kommer til udtryk i Holmboes tekster, og som metamorfosetanken først og fremmest synes udsprunget af. Det drejer sig om den hos Holmboe meget centrale forestilling om helhed og en række facetter heraf så som "komplementaritetforholdet mellem form og stof" og oplevelsen af naturen, ikke den ydre, men den immanente natur, væksten og nedbrydningen, som uomgængeligt forbillede og inspirationskilde.

Lone Leuchtmann: **Barnets musikalske udvikling**

... set i forhold til musikpædagogik og musikalsk opdragelse gennem tiderne, og med særligt henblik på to moderne retninger: jazzpædagogikken og Suzukimetoden.

Barnets musikalske udvikling er specialetitlen, og det er bestemt et spændende og stort område at begive sig i kast med. Specialet henvender sig til læsere med interesse enten fagligt eller personligt for de muligheder vi gennem en bevidst musikopdragelse har for at påvirke og videregive kvaliteter som: kreativitet, fantasi og udholdenhed til børn i førskolealderen.

Mit idemæssige udgangspunkt til specialet har været Antikkens tanker om musikkens funktion i ungdomsopdragelsen, hvor Platon og Aristoteles

med udgangspunkt i Ethoslæren diskuterer emner som: Skal musikundervisningen have en etisk, opdragende funktion eller en mere æstetisk, underholdende funktion? Ret så aktuelle og centrale spørgsmål, som vi igen og igen er nødt til at stille til vores egen nutidige musikundervisning. Til at belyse hvor forskelligt to nutidige musikpædagogiske skoler forholder sig til disse overvejelser, har jeg beskrevet, vurderet og sammenlignet Bernhard Christensens rytmiske musikopdragelse: Jazzpædagogik og Suzukimetoden, som i modsætning til Jazzpædagogikken udelukkende tager udgangspunkt i det klassisk-romantiske musikideal. I denne beskrivelse har jeg lagt vægt på at koble viden fra psykologiforskningen til den senere musikpsykologiske forskning med f.eks. musikforskere som Bertil Sundin, Jon-Roar Bjørkvold, Estrid Heerup m.fl..

På baggrund af dette speciale mener jeg at kunne konkludere, at det musikalske samvær og måden man hører enten klassisk musik eller rytmisk musik bør være det absolut centrale i musikformidlingen til før-skolebarnet, og det ene udelukker ikke det andet: en bred og åben musikopdragelse, hvor mit barn konfronteres med forskellige stilretninger, er den bedste forudsætning for at realisere Antikkens helhedsopfattelse af musikkens opdragende funktion i før-skolealderen.

Lisbeth Lorenzen: Sangkultur blandt 15-årige

En undersøgelse af sangkulturen blandt 15-årige i slutningen af 1980'erne, med særligt henblik på påvirkningen fra folkeskolen og de elektroniske medier.

Specialet, der har en musiksociologisk indfaldsvinkel, består af 3 hovedafsnit, der på hver sin måde skal belyse aspekter i forbindelse med sangkulturen blandt 15-årige.

1. hovedafsnit "Forældregenerationen" fokuserer på den sanglige arv, der var alment gods hos disse unges forældre; mens 2. hovedafsnit "De 15-årige i slutningen af 80'erne" bringer et tidsbillede som baggrund for de 15-åriges opvækst, samt kommer nærmere ind på henholdsvis folkeskolens og de elektroniske mediers status og muligheder som påvirkningskanal.

3. hovedafsnit "Spørgeskema og interview" består af resultater fra en spørgeskemaundersøgelse, blandt elever i forskellige 8. klasser rundt omkring i Danmark og deres lærere, foretaget i forbindelse med specialet, samt kommentarer hertil og et interview med to lærere fra Danmarks Lærerehøjskole. Interviewet bidrager med mere personlige vurderinger og erfaringer fra arbejdet med sang og musik blandt børn og unge.

"Tendenser i sangkulturen i 80'erne" opsummerer undersøgelsens resultater og der gøres status med hensyn til forholdet mellem de unges og forældregenerationens sangkultur.

Tove Madsen: **Worldmusic**

Pierre Dørge og "New Jungle Orchester" som worldmusic.

Specialet handler om Pierre Dørge & New Jungle Orchestra, som et eksempel på World Music. Det har netop fået fornyet aktualitet, idet orkesteret er blevet statsansat.

Ideen med specialet har meget været at give en beskrivelse af world musikken som et samtidskulturelt fænomen. Det søger at give en forklaring på, hvorfor denne musikstil har haft en så kraftig opblomstring herhjemme indenfor de sidste 5-10 år. Er det udtryk for et behov for et eksotisk pust? Er der på et bredere plan sammenhæng mellem world musikken, vores moderne verden og et begreb som postmodernisme?

World music begrebet bruges i flæng om alt fra ren etnisk musik til alle mulige blandingsarter, og det har derfor indledende været nødvendigt at definere begrebet. Herefter bruges Pierre Dørges musik som eksempel. Ud fra en række udvalgte numre fra hans omfattende produktion, har jeg forsøgt at give en karakteristik af stilen/det særegne i hans musik: Brugen og bearbejdelsen af citater samt berøringen med "det yderste" – grænsen for det forståelige.

Slutteligen sættes musikken ind i en filosofisk ramme. Ift. Pierre Dørge er det nærliggende at kalde eklekticismen i hans musik for postmodernisme. Straks sværere er det at kæde world musikken som stil sammen med denne isme.

Inger Malthe Mollerup: **Liedkonception hos Johs. Brahms**

– med udgangspunkt i den førststudgivne lied: op. 3,1:
"Liebestreu".

Specialet er udformet i 2 hovedafsnit: Introduktion og Emneformulering.

I Introduktionen præsenteres emnetilgang og afgrænsning i kontekst med emnets overordnede tema: Forholdet mellem ord og tone i et musikalsk kunstværk. – Emnets kompleksitet afdækkes, ligesom afgrænsning og indfaldsvinkel defineres. Således er "die Volksliedhafte Konzeption" specifikt hos Johannes Brahms at forstå som "die Gesamtkonzeption".

Med denne hos Brahms på éngang tidsfarvede og individuelt formede holdning som grundessens, forsøger jeg i Emneformuleringen (kap.I-XIII) at begrunde Brahms' holdning til et tekstvalg i den klaverakkompagnerede sololied. – Hvilken tekstligt udvælgelseskriterium er anvendt af Brahms i hans kunstlieder? – Hvad er dette kriterium baseret på – og hvilke formningstendenser i nutid og fortid har komponisten Johannes Brahms bevidst ladet sig influere af?

Som kompositorisk fællesnævner for det Brahmske særkende, hvad kvalitet angår, er der m.h.p. "das kompositorische Weitersingen" taget udgangspunkt i den af Brahms førststudgivne Lied: op. 3,1: "Liebestreu".

Rikke Duelund Nielsen: Kurt Weill og Bertold Brecht

En musikdramatisk analyse af operaen Mahagonny med speciel vægt lagt på anvendelsen af Verfremdungselementet.

I mit valg af specialeemne var det oplagt for mig at benytte den force udi det dramatiske, som jeg har i kraft af mit bifag i dramaturgi. Derfor valgte jeg at lave en musikdramatisk analyse af operaen "Mahagonny", som meget kort fortalt handler om guldgraverbyen Mahagonny, der går sin undergang i møde, fordi pengene er blevet ophøjet til Gud. Da jeg via mit kendskab til Brecht havde fattet interesse for hans anvendelse af Verfremdung, valgte jeg at lægge speciel vægt netop på dette element – både i den musikalske og den dramaturgiske analyse.

Jeg ønskede at se nærmere på personerne Brecht og Weill; på deres til tider yderst forskellige tilgangsvinkler til og intentioner med "Mahagonny"; på musik- og teaterteoriernes bag, og i særdeleshed hvordan de i praksis lod sig realisere, eller netop ikke gjorde det.

I løbet af arbejdet med stoffet opstod der flere tankevækkende bud på tolkninger af handlingen. For det første, at "Mahagonny" kan ses som et vrængbillede af det kapitalistiske samfund, og for det andet at "Mahagonny" kan læses som en bibelparafase, og derved kan opfattes som en aggressiv religionskritik.

Samtidig var det utroligt fascinerende at se, hvordan Weill anvendte diverse musikalske citater fra den allerede eksisterende musikscene og der igennem formåede at verfremde både kunst- og populærmusiktraditionen.

Alt i alt synes jeg arbejdet med stoffet har været berigende og udfordrende, og jeg mener bestemt, operaen "Mahagonny" er et nærmere bekendtskab værd – ikke mindst p.g.a. den gode musik.

Steen Kaasgaard Nielsen:

Det 20. århundredes kompositionsmusik

Der ønskes en redegørelse for den engelske komponist Michael Nyman (1944-), herunder en karakteristik af hans position i den musikhistoriske kontekst og hans kompositionspraksis, samt en undersøgelse af hans musikalske stil, det hele dokumenteret gennem udvalgte værkanalyser.

Michael Nyman står her i begyndelsen af 90'erne som Englands mest populære og benyttede crossover-komponist med adskillige udgivelser på plademarkedet. Ikke desto mindre er hans musik forblevet et næsten ubeskrevet blad i den akademiske musikforskning. Formålet med mit specialeprojekt har været at råde bod på denne mangel.

Min tilgang til emnet har først og fremmest været bestemt af ønsket om at komme rundt om komponisten Nyman, dog med en særlig vægtning af

hans kompositionspraksis og musikstil. Specialet udgør således et forsøg på at lave en redegørelse, hvor såvel relevante personal- og kulturhistoriske som musikæstetiske og -stilistiske aspekter og deres samspil belyses. Centralt i den flersporede fremstilling står dog selve musikken og analyserne heraf, der som et gennemgående træk danner grundlag for størstedelen af specialets teoretiseringer.

Specialet falder i tre hoveddele inddelt i fire kapitler:

Første hoveddel (kapitlerne 2 og 3) er fortrinsvis en historisk redegørelse for den usædvanlige tilblivelse af komponisten Nyman: Kapitel 2 omhandler årene til og med 1975, og fokuserer først og fremmest på opbygningen af Nymans musikalske ballast, med uddannelsesårene og den efterfølgende tid i den eksperimenterende del af det engelske musikmiljø som vigtigste bidragydere. Afslutningsvis gennemgås to af hans tidlige eksperimentalkompositioner. I kronologisk forlængelse heraf følger kapitel 3, der strækker sig fra omstændighederne omkring tilblivelsen af Nymans stilistiske opus 1 og frem til gennembruddet i 1982, hvor hans musikstil er modnet.

Anden hoveddel (kapitel 4) er et forsøg på, på et mere generelt plan, at give en karakteristisk af musikkens og komponistens egenart, og derved finde en mulig forklaring på den åbenlyse ignorering, som er blevet dette bastardfænomen til del hos de seriøse musikkritikere.

Sidste hoveddel (kapitel 5) udgøres af en analyse af Nymans hidtidige hovedværk, kammeroperaen *The Man Who Mistook His Wife for a Hat* fra 1986, og er primært tænkt som en imødegåelse af den manglende forståelse for og anerkendelse af Nymans kompositoriske formåen og seriøsitet.

Kapitel 6 rummer som afrunding et kort rids af karakteren og udviklingen af Nymans produktion efter operaen frem mod i dag.

Karen Skalkhøj Petersen:

Carl Nielsen og Friluftsteatret i Ulvedalene

Specialet omhandler Carl Niensens mindre kendte kompositioner til scenemusik, specielt med henblik på Oehlenschlägers *"Hagbarth og Signe"* (1910) og Harald Bergstedts *"Ebbe Skammelsen"* (1925).

Bege værker er valgt ud fra det kriterium, at der her er tale om friluftsforestillinger, og begge med premiere på Friluftsteatret i Ulvedalene (Jægersborg Dyrehave). Desuden repræsenterer værkerne to epoker i Carl Niensens kunstneriske udvikling, og giver et godt billede af hans musikalske ståsted i henholdsvis 1910 og 1925. Set i lyset af det, fremstår de to skuespil som et eksempel på de nuancerede virkemidler, han som teaterkomponist også benyttede sig af, her fra *"Hagbarth og Signes"* arkaiske præg og frem til *"Ebbe Skammelsen"* med den atonale musiks spændinger, for i hvert tilfælde at udtrykke det essentielle i handling og tekst.

Skuespillene er fremstillet i kronologisk rækkefølge, således at musikgenemgangen og referat af det dramatiske forløb fremstår, som det formentlig

blev opført i årene 1910 og 1925. Dog har det i forbindelse med "Ebbe Skammelsen" været nødvendigt at ræsonnere sig frem til afslutningen på dramaet. Harald Bergstedts tekst er utrykt og findes kun i 2 forskellige, ufuldstændige rollehæfter fra Den Danske Samling på Det kgl. Bibliotek. Ligeledes skal det nævnes, at nodematerialet også kun findes i håndskrevet manuskript.

Til belysning af Carl Niensens kompositoriske virke indenfor skuespil og teaterforestillinger, fremstilles i et kapitel hans samlede indsats indenfor denne genre.

Foruden Friluftsteatrets historie og indretning, foreligger der en repertoireplan fra "Hagbarth og Signe"-premieren i 1910 og frem til teatrets sidste forestilling i 1949.

Steen Cnops Rasmussen: Tværfaglighed musik/dansk

Udvikling af musiske aktiviteter med funktion af middel til opnåelse af øget faglig erkendelse og indlæring af faget dansk på folkeskolens mellemtrin. De udviklede aktiviteter ønskes empirisk afprøvet.

I mit speciale "Musikken i sproget" har jeg haft som mål at vise, hvorledes musikalske aktiviteter kan bruges som middel til øget faglig erkendelse og indlæring af faget dansk på mellemtrinnet. Selve specialets hovedstruktur består af tre dele; teori, empiri og evaluering.

I den første del gennemgår jeg barnets almen-musiske udvikling specielt med fokus på den sproglige udvikling. Gennem systematisering og diskussion mellem en række forskere og deres iagttagelser, påviser jeg, at når barnets udvikling foregår via de fem musiske grundelementer, kan man gennem musiske aktiviteter stimulere forskellige udviklingsaspekter, sprog, motorik og social adfærd, og således bedre disse. Inden de teoretiske forstudier kan omsættes i praksis foretager jeg en musikalsk analyse af det danske sprog for herigennem at udlede "musikken i sproget", sagt med andre ord, hvilke musikalske parametre man kan iagttage i sproget.

I den anden del beskriver jeg mit 2-årige udviklingsprojekt med en 3. klasse på Ryomgård Realskole, hvortil jeg blandt andet fik støtte af Folkeskolens Udviklingsråd og Appels Undervisningsfond. Ligeledes beskriver jeg de metodikker, som jeg anvendte, og giver eksempler på elevarbejder.

I hele udviklingsprojektet havde jeg sammen med klassens dansklærer og en læsepædagog uafhængig af hinanden foretaget en løbende testning af elevernes sproglige, læsemæssige, musiske, sociale og tværfaglige evner. Disse resultater er grundlaget for specialets tredie del. På baggrund af en analyse og sammenligning af mine egne og de eksterne data, mener jeg at have grund til at konkludere, at musiske aktiviteter i praksis bidrog til en øget faglig erkendelse og indlæring af faget dansk. Jeg mener ligeledes at

finde belæg for, at en øget musik/tværfaglig opmærksomhed/bevidsthed omkring elementerne rytme (stavelser), klang (bogstavmæssig opbygning) og dynamik (tonefald) har forbedret indlæringen.

Jeg mener endvidere at have gjort det rimeligt at antage, at mine musikke aktiviteter stimulerede elevernes kreativitet og fantasi, hvilket øgede den skriftlige og sproglige indlæring og udtryksfærdighed. I resultaterne kan man desuden spore en tendens til, at eleverne efterhånden blev i stand til selv at udforske, sammenligne og drage paralleller mellem musik og sprog. I forhold til de "svage" elever, der befandt sig i, eller i grænseområdet omkring, niveauet for specialundervisning, synes de musikke aktiviteter at have medført en bedre faglig indlæring. Ligeledes blev den sociale stabilitet/indlæring/udvikling hos den enkelte, svag såvel som stærk, forbedret, hvilket medførte en forandring i klassens indbyrdes sociale relationer.

På baggrund heraf synes mit speciales formål om at påvise musikke aktiviteter som et middel til en øget faglig erkendelse og indlæring af faget dansk på mellemtrinnet, at være nået.

Benedicte Riis: Børn og musik i Bulgarien

En beskrivelse af børnemusikkulturen i Bulgarien, foretaget på baggrund af oplevelser og indsamlet materiale i forbindelse med en række studieophold i Bulgarien 1988-1991.

Fra vinteren 88 til sommeren 89 boede jeg med mine to børn på 3 og 12 år i Bulgarien for indefra at opleve børnemusikkulturen i et østland. Mine børn gik i skole og børnehave og oplevede på deres krop, hvad musikundervisning, kor, dans og opførelsestraditioner vil sige. Jeg selv rejste meget rundt og opsamlede musikmaterialer, lavede interviews og overværede musiktimer samt en række musikfestivaler for børn.

I specialet gives først en kulturhistorisk beskrivelse af musikkens udvikling i Bulgarien, idet både børn og voksne lever meget tæt på deres historie, og hver dag konfronteres med de barske realiteter, fremmede herrefolk har efterladt sig på Balkan. Dernæst har jeg anset det for vigtigt, at bulgarernes familietraditioner bliver beskrevet, idet børnenes forhold til musik begynder her. Tre store afsnit beskæftiger sig med a) Musikundervisningen i skolerne, b) Børnekorarbejdet og c) Børnene og folkemusikken, og der gives eksempler i form af sange og lege, billeder og udsnit af lærebøger, så man får en fornemmelse af det tætte menneskelige samspil der er mellem opdragelse, undervisning og musik.

Den bulgarske børnemusiktradition er anderledes end f.eks. den ungariske. Trods kommunistisk påvirkning har militante organisationsformer og præstationsræs ikke kunne overvinde en århundreder lang tradition for kærlig og klog børneopdragelse. At give den nye generation et nært og stærkt forhold til deres egen musik har været een af de mulige måder at overleve århundreders blodig undertrykkelse på.

De fleste af specialets materialer er indsamlet før murens fald i efteråret 90, hvor også den bulgarske regering ændrede politisk standpunkt fra kommunisme til socialdemokratisk holdning. Derfor er det allerede en historisk beskrivelse, og måske en musikulturel cadeau til det kommunistiske systems organisation af musikundervisning.

Lise-Lotte Lind Simonsen: **Musikken i Templet**

... i lyset af den rituelle sang blandt yemenitiske jøder.

Specialet falder, som titlen indikerer, i to dele.

Første del omhandler den kultiske musik i det israelittisk-jødiske Tempel – hhv. det Første Tempel (ca. 1000 f.Kr.), der blev ødelagt af babylonerne i år 587 f.Kr., og det Andet Tempel, opført 516 f.Kr., hvis endeligt romerne sørgede for i år 70 e.Kr.

Musikken og sangen fungerede som ledsagende element til de daglige offerhandlinger i Templet og i fejringen af årets cyklus af højtider. Helt centralt i det Første Tempels ritual var Davids Salmer, der indeholdt poesi til enhver rituel handling og højtid. I det Andet Tempel kom skriftkantillationen til – i første omgang med oplæsningen af De Fem Mosebøger eller Toraen, som jøderne betegner denne gruppe, og senere andre bibelske skrifter.

Ved romernes indtagelse af Jerusalem og ødelæggelse af Templet blev jøderne i bogstaveligste forstand spredt for alle vinde og lod sig delvis integrere i nye kulturelle omgivelser. I kølvandet heraf skete der en fuldstændig omordning af det religiøse liv, som naturligt nok også involverede musikken, og den musikalske arv fra Templet gik mere eller mindre tabt. Dog er der eksempler på ganske enkelte jødesamfund, som i kraft af deres isolation i det fremmede og næsten fanatiske nidkærhed omkring deres religiøse tradition, i høj grad formåede at bevare sangen i dens antikke form i mange århundreder efter. Et lysende eksempel på dette er de yemenitiske jøder, hvis rituelle sang anden del af specialet omhandler.

I det arabisk-islamiske Yemen udgjorde jøderne en religiøs og etnisk minoritet og levede i total separation fra det øvrige samfund. Desuden havde de ingen kontakt med andre jøder i Nærorienten før det 16. årh.. De yemenitiske jøder havde således de optimale betingelser for at videreføre traditionen fra det gamle Israel. Det er derfor rimeligt at antage, at sangen i den yemenitiske synagoge rummer en efterklang af Temples sang i synagogegudstjenesten og i fejringen af højtider. De musikalske liturgiske led, hvis tekster vides eller formodes at have indgået i Temples liturgi, bliver her genstand for en mere indgående analyse og samlet karakteristik.

Henrik Svenningsen: Brian Eno

En beskrivelse af Brian Eno's ambient-music belyst gennem analyser af udvalgte repræsentative musikstykker, herunder også en gennemgang af hans kompositionsmetoder set i musikhistorisk perspektiv.

Først en kort gennemgang af de to musikere der har haft størst betydning for Brian Eno's udvikling, John Cage og Steven Reich. Jeg viser eksempler på disses kompositionsmetoder, der senere kan bruges som sammenligningspunkter til Brian Eno's ambient-music.

Derefter en kort biografi af Eno, før jeg går over til at forklare begrebet ambient-music.

Jeg giver eksempler på forskellige sider af Eno's ambient-music og foretager nærgående analyser af de enkelte musikstykker. Jeg forsøger at knytte tilbage til Cage og Reich, men skuer også fremad, forstået på den måde, at jeg anskuer ambient-musikkens fremtidige aspekter.

Lars Søgaard: Efterkrigstidens musical

Andrew Lloyd Webber. En undersøgelse af hans musikalske stil samt hans placering i forhold til den moderne "store" musical.

Med dette speciale giver forfatteren sig i kast med et område, som nok er kendt og også i nogen grad beskrevet, men som ikke tidligere har været gjort til genstand for en grundig, videnskabeligt funderet beskrivelse. Det meste af den eksisterende litteratur er temmelig populær og journalistisk præget, og opgaven må i høj grad siges at have karakter af pionerarbejde, som foruden det stilanalytiske arbejde også har omfattet en researchrejse til London, hvor forfatteren opnåede værdifuld kontakt med folk, som er tæt på Lloyd Webber.

Opgaven er delt i 3 hovedafsnit. I første afsnit indkredses musical-begrebet og genrens historie, og desuden gives et signalement af komponisten Lloyd Webber og hans musiksyn. I andet hovedafsnit gennemgås de enkelte værker i Lloyd Webbers produktion med udgangspunkt i en på forhånd opstillet model for det stilistiske påvirkningsfelt, komponisten har udviklet sig indenfor. I tredje hovedafsnit foretages opsummeringer og konklusioner på hhv. de melodiske, formale, harmoniske og rytmiske parametre, ligesom der gives sammenfattende vurderinger af Lloyd Webbers forhold til de førnævnte centrale påvirkningskilder. Endelig bringes som afslutning på den konkluderende del en vurdering af hans placering i forhold til den "store" musical og til det postmoderne som tidsfænomen.

Specialet omfatter 101 tekstsider suppleret med et meget omfattende bilagshefte indeholdende litteraturliste, diskografi, interview-referater, noteeksempler m.v., samt et eksempelbånd med centrale dele af den analyserede musik.

Henriette Blæsild Vuust: Musikvideoanalyse

Med afsæt i henholdsvis musikvidenskabelige, kunsthistoriske og kulturhistoriske analysemetoder ønskes udviklet og diskuteret en integreret musik- og billedanalytisk metode til brug for musikvideo-analysen. Metoden ønskes afprøvet på konkrete videoer efter eget valg.

Med hovedfag i musik og bifag i kunsthistorie som studiemæssigt udgangspunkt havde jeg et ønske om at vælge et specialeemne, der kombinerede mine interesser for musik og billeder. Jeg havde tidligere i mine studier arbejdet med musikvideoer og var i besiddelse af en årelang fascination af musikvideoer som fænomen betragtet. Kombinationen af musik og billeder i musikvideoer vakte min nysgerrighed, og efterhånden som arbejdet med indsamling af litteratur og endeløse timer foran MTV skred frem, blev min interesse mere og mere koncentreret omkring analyse af musikvideoer. Dette blev derfor specialets centrale emne.

Jeg har således forsøgt at kombinere musikanalyse og billedanalyse i én fælles analysemetode – den såkaldte integrerede analyse. Dette har bragt mig omkring såvel traditionel musikalsk analyse, analyse af rockmusik og forskellige billedanalytiske arbejdsmetoder og har desuden nødvendiggjort en del tanker om selve analysen – hvorfor analyserer man, og hvad er analyse?

Specialet indeholder, foruden baggrundsstoffet og forskellige analysemetoder samt betragtninger om de rammer hvori musikvideoer traditionelt opleves (MTV), et centralt afsnit, hvor den integrerede analysemetode er afprøvet på to konkrete musikvideoer (SNAP: "Exterminate" og PM DAWN: "Set Adrift On Merory Bliss") og derefter diskuteret. Udviklingen af den integrerede analysemetode og diskussion af den er baseret på mine egne iagttagelser og erfaringer fra det konkrete analysearbejde med de to musikvideoer. Specialets relativt snævre "angrebsvinkel" har naturligt sorteret en del aspekter vedrørende musikvideoer fra, men har til gengæld bevirket, at selve analyseproblematikken er blevet grundigt gennearbejdet.